

מסכת עבודה זרה דף ס"ו

יין נסך שנשפך על ענבים

ממשיכה הגמרא לדון על תערובת של יין נסך, ומביאה את החילוקים שיש בדין זה. יין ישן שנשפך על ענבים, לדברי הכל אוסר 'בנותן טעם', כשאין בענבים פי ששים כנגד היין נסך. יין חדש שנפל על ענבים, אביי אמר אוסר במשהו, שהרי טעמו של היין החדש והענבים זהה, והרי לתערובת דין של 'מין במינו' הנאסרת במשהו. ורבא אמר 'בנותן טעם', כיון ששמותיהם שונים שזה נקרא יין וזה ענבים נחשב ל'מין בשאינו מינו' שדינו 'בנותן טעם'.

מקשה הגמרא ממשנתנו, יין נסך שנפל על גבי ענבים, ידיחן והן מותרות. ואם היו מבוקעות, אסורות. ולכאורה מדובר גם ביין חדש שנפל על ענבים, והדין שנאסר בנותן טעם³⁴⁶? דוחה הגמרא שהמשנה אוסרת אפילו במשהו. שואלת הגמרא, והרי בסיפא שנינו, זה הכלל: כל שבהנאתו בנותן טעם אסור, כל שאין בהנאתו בנותן טעם מותר. משמע שהמשנה מדברת בנותן טעם? דוחה הגמרא, שאביי מעמיד את משנתנו שיין ישן נפל על ענבים.

שמות זהים ומינים שונים
שהתערבו

ומביאה הגמרא שנחלקו במקרה נוסף. חומץ יין וחומץ שכר אחד אסור ואחד מותר שהתערבו, וכן שעור מחיטים ושעור משעורים אחד חולין ואחד תרומה שנפלו זה לזה, אביי אמר התערובת נאסרת כשיש באיסור 'בנותן טעם', שהואיל ושונים בטעמם נחשב שנתערב 'מין בשאינו מינו'. ורבא אמר התערובת נאסרת במשהו, כיון ששונים בשמותם נחשב לתערובת של 'מין במינו'.

תבלינים שהתערבו

אמר אביי, למדים שבתערובת הולכים אחר הטעם, ממה ששנינו, שנים או שלשה תבלינים שלהם שמות שונים והם ממין אחד³⁴⁷, או שלשה מיני תבלינים שיש להם שם אחד שהן של איסור, אם אין בכל אחד לתבל ונפלו ותיבלו

346 תוס' מביאים שתי שיטות האם דבר שאוסר במשהו בטל בנותן טעם לפגם.

347 כגון פלפל לבן פלפל שחור פלפל ארוך. רש"י. ותוס' חולקים ומפר' כגון פלפל דכלאים ופלפל דערלה ופלפל דתרומה דתלתא איסורין וכולן מין פלפלין הם או ג' מינים פלפלים וקנמון ושאר מינים וכולם איסור אחד.

יחד, מצטרפים לאוסרה. ואמר חזקיה, הטעם שמצרפים שלשה תבלינים ששווים רק בשמם אבל לא במינם, כיון שמדובר כשלכולם טעם מתוק. אם אומרים שהולכים בתערובות אחר הטעם מובן שמצרפים. אבל אם הולכים אחר שמם הרי אין שווים בשמם. ורבא מבאר, שהברייתא כרבי מאיר. ששנינו, רבי יהודה אומר משום רבי מאיר, מנין לכל איסורים שבתורה שמצרפים זה עם זה? שנאמר "לֹא תֹאכַל כָּל תַּוֹעֵבָה", כל שתיעבתי לך הרי הוא בבל תאכל³⁴⁸.

חומץ של איסור שנפל ליין של חומץ של איסור שנשפך לתוך יין של היתר, דברי הכל שיעור איסור התערובת בנותן טעם, כיון שאין החומץ כריחו וטעמו של היין, ונחשב למין בשאינו מינו. ונחלקו ביין שנפל לחומץ לאביי אוסר במשהו³⁴⁹, כיון שמיד שמגיע הטיפה הראשונה של היין לאויר החומץ מקבלת את ריחו, ולפני שהתערבו היו שוים בריח ונחשב ומין במינו. שלשיטתו כל שטעמו יין וריחו חומץ דינו כחומץ. ורבא אמר, שהולכים אחר הטעם, וכיון שהוא יין נחשב 'מין בשאינו מינו', שדינו בנותן טעם.

ומביאה הגמרא שנחלקו גם לגבי ריח של איסור. בגוי ריחא מילתא שבא להריח יין של ישראל מחור שנוקבים בחבית³⁵⁰, הכל מודים שמותר. ונחלקו במקרה שישראל בא להריח יין של עובד כוכבים. אביי אמר אסור, כיון שיש בריח דבר איסור³⁵¹. רבא אמר מותר, שריח אינו דבר איסור. והביא רבא ראיה לדבריו ממה ששנינו, פת שנאפתה בתנור שהסיקוהו בכמון של תרומה, הפת מותרת לזרים. והטעם כיון שאין את הטעם של הכמון אלא את הריח, ובריה אין דבר איסור³⁵². ואביי אמר ששם התירו, לפי שהאיסור נשרף.

348 ואפילו למ"ד לאו שבכללות אין לוקין עליו זה רק כשהאיסור נלמד ממקום אחד, כגון עליו ולולבין הנלמדים מכל אשר יעשה מגפן היין. אבל במקום שהאיסור מפורש כל אחד לבדו כגון בכל איסורים לא נחשבים ללאו שבכללות. תוס'.

349 עמוד ב'.

350 רש"י. ותוס' חול' ומפר"ח שיש קנה שקוע תוך החבית ובולט חוץ ומניחין לתוך קנה קטן כמין דד ומריחין דרך אותו דד.

351 וחשבינן ליה כשותה אבל אין לומר דחשבינן נהנה. תוס'.

352 ואם משום שהוסק, לא איכפת לנו, כיון שתרומה אין איסורה איסור הנאה. רש"י.



פת שנתנה על פי חבית של
תרומה

הקשה רב מרי, שלכאורה מצינו תנאים שנחלקו
בדבר. ששנינו, הרודה פת חמה ונתנה על פי

חבית של יין תרומה, רבי מאיר אוסר לפי ששאבה את ריח היין. ורבי
יהודה מתיר. רבי יוסי מתיר כשהפת היית מחיטים ואוסר בשל שעורים,
מפני שהשעורים שואבות. ולכאורה נחלקו בזה, שרבי מאיר סובר
שריח יש בו ממשות, ורבי יהודה סבר שאין בריח כל ממשות? ועונה
הגמרא, שאכן לפי רבא יש בזה מחלוקת, שהרי לשיטתו אין ממשות
בריח, ואילו רבי מאיר אוסר וזה רק משום שיש ממשות בריח. אבל
לאביי ניתן להסביר, שהכל מודים שיש בריח ממשות, שהרי שנה רבה
בר בר חנה בשם ריש לקיש על המשנה ההיא, שבמקרה שהפת חמה
והחבית פתוחה, דברי הכל שאסורה שודאי עלה ריח היין לפת. ובמקרה
שהפת צוננת והחבית סגורה, דברי הכל מותרת. לא נחלקו אלא בפת
חמה וחבית מגופה, או בפת צוננת וחבית פתוחה. וכן מה שאסר אביי
ביין, זה כמו המקרה של פת חמה וחבית פתוחה.

